

KS. ZDZISŁAW MAŁECKI: *Monoteizm w Księdze Deuteroizajasza*, Kraków 1998, ss. 289.

Treść pracy habilitacyjnej ks. dra Zdzisława Małeckiego *Monoteizm w Księdze Deuteroizajasza* ujęta została w bardzo przemyślaną i konsekwentnie stosowaną strukturę zarówno całości jak i poszczególnych elementów.

We wstępie Autor zaznacza, iż " przedmiotem niniejszej pracy jest analiza teologiczno-historyczna części drugiej Księgi Izajasza, czyli tzw. Księgi Deuteroizajasza, obejmującej rozdziały 40-55"(s.9). Precyzując bardziej przedmiot formalny pracy ks. Małecki pisze, że "przedmiotem tej pracy jest nie tyle egzegeza literacka tej części Iz, ile jej teologia. W Księdze tej po raz pierwszy spotykamy się z jasno postawionym problemem monoteizmu, czyli wyraźnym stwierdzeniem proroka, że Jahwe jest jedynym Bogiem i nie ma obok niego żadnych innych bóstw". Z tak wyraźnym twierdzeniem o jedyności i wyłączności Jahwe spotykamy się po raz pierwszy w Starym Testamencie. Analiza i próba bliższego wyjaśnienia tego problemu stanowi główny przedmiot niniejszej pracy" (s.9-10).

Budowa części zasadniczej – korpusu i jego czterech części składowych budzi uznanie i może stanowić wzorzec metodyczny dla innych prac biblijnych. Rozdz. I – to szerokie, ale nieodzowne wprowadzenie w zagadnienie – to *Sitz im Leben* problematyki. "Analiza i głębsze poznanie warunków życia wygnańców w niewoli pozwoli poznać środowisko i problemy życia wygnańców, do których zwracał się Deuteroizajasz ze swoim orędziem" (s.14). Analiza literacka Iz 40-55 prowadzi do konkluzji, że w orędziu DtIz są nowe typy prorocत्व, różne od prorocत्व sprzed niewoli. Są to wyrocznie zbawcze, hymny, mowy sądowe i dysputy (s.14). Rozdz. III – wymagający szczególnie wiele pracy, to analiza egzegetyczna, zwłaszcza tych tekstów, które mają charakter wyraźnie monoteistyczny (s.15). Rozdz. IV – to synteza teologiczna." DtIz pierwszy stwierdził istnienie jedynego Boga, obok którego nie ma żadnych innych bogów: "Ja, Ja jestem Jahwe, a poza mną nie ma zbawcy" (43,11). Jasny, zwięzły, wprowadzający w meritum zagadnienia wstęp (ss.9-16) oraz podsumowanie wyników badań (ss.247-250).

Poznań

KS. BOGDAN PONIŻY

CHRISTINA REGNER, *Skarabäen and Skaraboide* (Bonner Sammlung von Aegyptiaca, hrsg. von Ursula Rössler-Köhler. Band 1), Wiesbaden 1995, ss.160.

Seminarium Egipcologiczne Uniwersytetu w Bonn posiada spory i ciekawy zbiór zabytków egipskich, najczęściej do tej pory nie publikowanych, a mających duże znaczenie w badaniach nad poszczególnymi grupami materiału. Z tego też względu przystąpiono ostatnio do opracowywania i publikowania owej kolekcji,